

Як добре ви знаєте історію “Машинки”?

Істори́ко-краєзнавча мандрі́вка
у питаннях та відповідях

З Днем народження,
ЗАПОРІЗЬКА
ПОЛІТЕХНІКО!

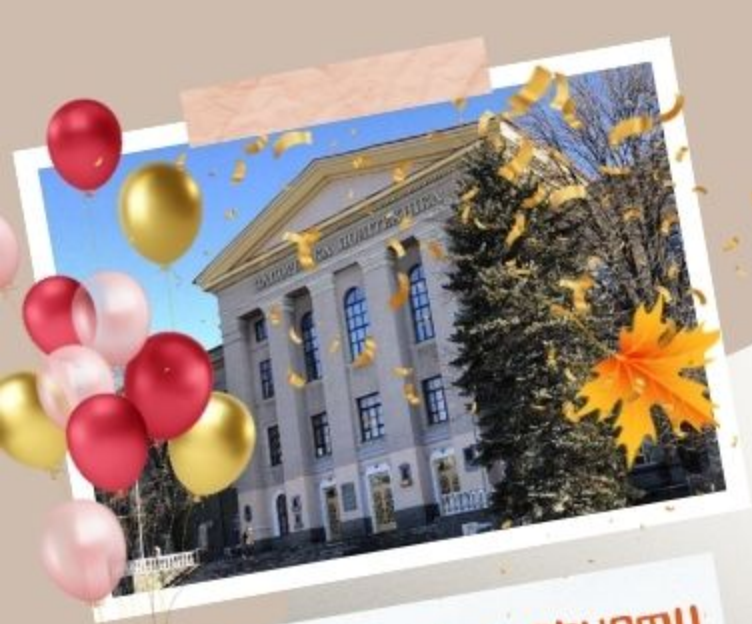

НУ “Запорізька політехніка”

Олександрівське
механіко-технічне
училище (ОМТУ)

У 2025 році Національному
університету «Запорізька
політехніка» –

славетній «Машинці» –
виповнюється 125 років!

Справжній ювілей для
одного з найстаріших
технічних закладів освіти
Півдня України!

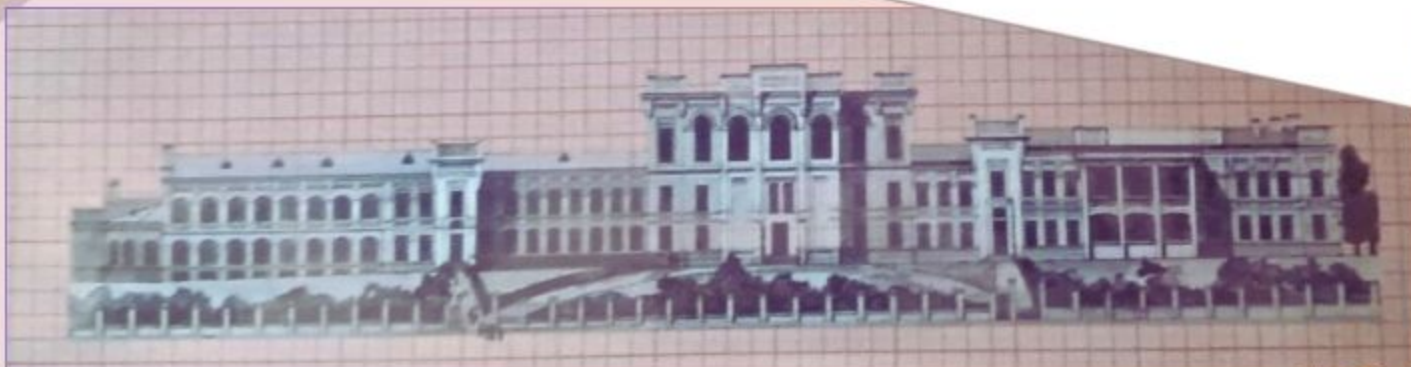
Історія університету почалася
ще на межі XIX–XX століть, коли в
повітовому місті Олександрівську (нині м.
Запоріжжя) відкрили 7-класне механіко-
технічне училище – перший в Україні
середній навчальний заклад, який
готував техніків–механіків для промис-
лових підприємств.

Сьогодні це вже сучасний, динаміч-
ний і конкурентоспроможний багатпро-
фільний заклад вищої освіти з інновацій-
ними технологіями освітньої діяльності,
унікальним лабораторним оснащенням
для практичної і наукової підготовки
студентів, де кожен має можливість
розкрити свій потенціал.

1. Коли відбулося
урочисте відкриття
Олександрівського
теханіко-технічного
училища?

- а) 1 липня 1900 р.
- б) 5 листопада
1900 р.
- в) 1 серпня 1901 р.

б) урочисте відкриття Олександрівського механіко-технічного училища відбулося 5 листопада 1900 р.

Навчальний процес розпочався у вересні 1900 р. у приміщенні початкової школи ще задого до появи головного корпусу.

За 16 місяців були споруджені красиві дво- і триповерхові будівлі, що дозволило вже 15 серпня 1901р. розпочати заняття безпосередньо в новому училищі.

Перші учні училища на фоні його тимчасових будівель.

2. Яку назву мала
вулиця, на якій
відбулося відкриття
головної будівлі ОМТУ?

- а) вул. Садова
- б) вул. Олександрівська
- в) вул. Яртарська

в) вул. Яртарська (пізніше – у 1902 р. – її перейменовано на вул. Жуковського, нині – вул. Університетська). Саме тут 12 серпня 1896 р. міська дума виділила ділянку міської землі загальною площею в чотири десятини на колишньому “для міста звалищному місці”. І за короткий час занедбане місце перетворилося на “найкращий квартал міста”, як казали в Олександрівську на початку ХХ століття.

Ще у середині 1875 р. Олександрівська земська управа клопотала у земській збори про необхідність відкриття технічного училища. Було виділено безкоштовну ділянку землі (дубовий лісок поблизу Дніпра), але вона постійно затоплювалася весняними повенями, що завадило будівництву на цій території.

3. Хто був
головним ініціатором
заснування
“Машинки”?

- а) М. Рудольф
- б) Д. Поддєрвогін
- в) І. Канкрін

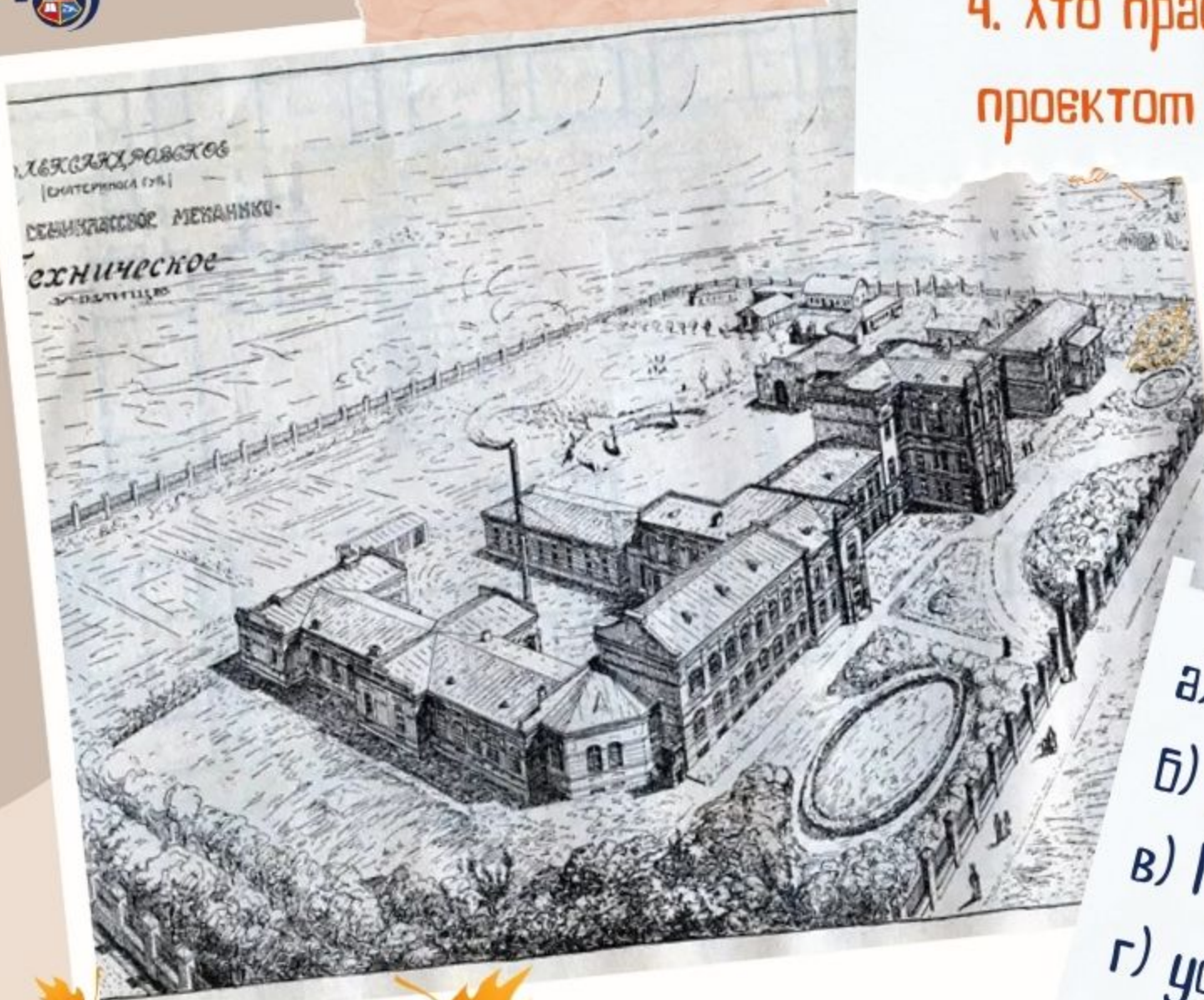
КАНКРІН

Іван Вікторович
(1855 – 1919)

в) головним ініціатором створення ОМТУ був Іван Вікторович Канкрін – граф, сенатор, власник маєтку в селі Веселянка Олександрівського повіту Катеринославської губ. Був головою комісії зі зведення будівель ОМТУ, головою ради піклувальників училища та його найбільшим меценатом. Виділив понад 1 000 крб. на його будівництво.

З 1886 р. предводитель дворянства Олександрівського та Мелітопольського повітів, незмінний голова зборів земства, мировий суддя Олександрівського повіту.

4. Хто працював над проектом споруди?

- а) О. Гінце
- б) Р. Марфельд
- в) М. Рудольф
- г) усі перелічені вище

г) усі перелічені вище

Головним проєктувальником споруди був **Роберт Марфельд** – академік, професор імператорської Академії мистецтв. В кінці XIX ст. був архітектором відділення прописових училищ Міністерства освіти та склав низку проєктів навчальних закладів. Серед них – і будівля ОМТУ. За правилами того часу він не мав обов'язково відвідувати запроектовані ним об'єкти.

Тому керував будівництвом на місці і розробляв детальне креслення місцевий інженер **Олександр Гінце**.

Долучався до проєктування і перший директор училища **Микола Рудольф** – відомий інженер та педагог.

- а) власну електростанцію
- б) лазню
- в) ливарню
- г) ковальню
- д) магазин
- е) усе перелічене

5. Які цінні елементи
інфраструктури тала
будівля училища
на початку ХХ ст.?

е) усе перелічене вище

З відкриттям ОМТУ для учнів відчинилися двері добре обладнаних класів, лабораторій, майстерень, бібліотеки, актового та спортивного залів.

У тому числі був спортмайданчик «для гімнастичних вправ та катання на ковзанах».

В училищі були власні ковальня, ливарний цех, лазня, електростанція та тагазин. Був навіть дитячий садочок для дітей викладачів та службовців училища.

Слюсарна майстерня, 1903

6. Скільки учнів навчалось
в перший рік
функціонування училища?

- а) 40
- б) 72
- в) 100
- г) 192

б) 72 учні. З відкриттям навчального закладу до занять, що спочатку тривали у приміщенні двокласної народної школи, долучилися 72 учні двох перших класів. Конкурс становив майже три абітурієнти на одне місце.

До семикласного училища приймали хлопців 10 – 14 років здорової статури, без фізичних вад та з базовим рівнем освіти, незалежно від стану чи віросповідання. Більшість були дітьми купців, міщан і селян.

Серед навчальних дисциплін – математика, геометрія, основи опору матеріалів, фізика, механіка, хімія, електротехніка, креслення, малювання, бухгалтерія.

Після закінчення училища юнаки одержували звання техника, а також право на особисте почесне громадянство та право вступати до вищого технічного училища за відповідною спеціальністю.

7. У вересні 2003 р.
біля головного корпусу
університету було
встановлено пам'ятник
Денису Поддєрвогіню.
Хто ця видатна особистість?

- а) почесний опікун ОМТУ
- б) директор ОМТУ з 1900 до 1918 р.
- в) міський голова, член Товариства допомоги нужденним учням

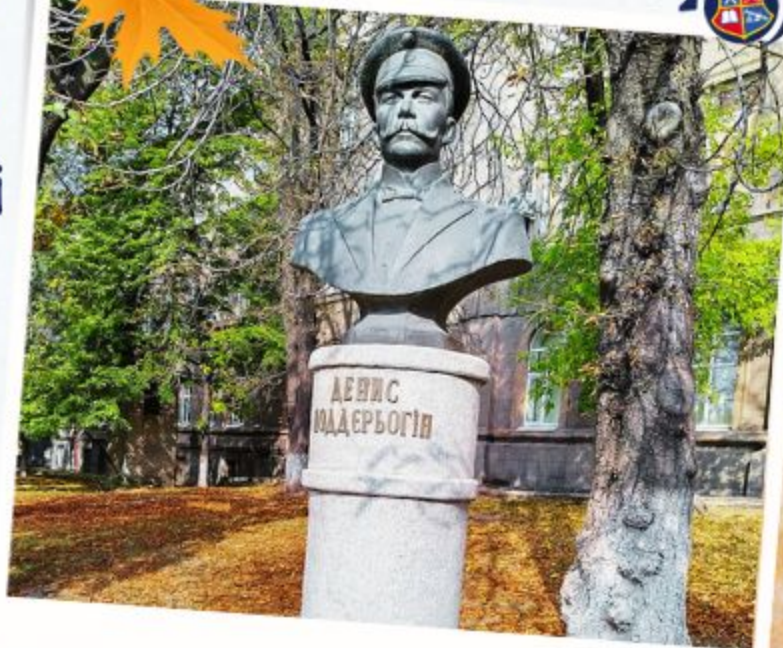

Денис Миколайович Поддєрбогін –
б) директор ОМТУ з 1900 до 1918 р.,
досвідчений прогресивний інженер і
педагог, який багато зробив для
становлення і розвитку училища.

Впродовж 18-ти років гуртував
навколо себе колег-однодумців –
кваліфікованих і талановитих педагогів.

Координував будівництво училища і докладав багато
зусиль, аби приміщення привели до ладу в намічений строк.

Впроваджував новітні методи і форми викладання, новий
правопис, практичні заняття з дослідати. Велику увагу
надавав виробничій практиці, підкреслював необхідність
тісного поєднання навчання й виховання.

Ну “Запорізька політехніка”

8. Чи має будівля
університету статус
архітектурно-історичної
пам'ятки?

- а) так
- б) ні

а) так. У 2021 році будівлю колишнього ОМТУ занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України як пам'ятку архітектури місцевого значення.

До нашого часу фасад будівлі значно змінився – споруда дуже постраждала під час Другої світової війни та була відновлена зі змінами.

Оригінальний фасад училища зараз можна побачити лише на старовинних світлинах. Проте й у сучасному вигляді споруда «Запорізької політехніки» має статус архітектурно-історичної пам'ятки.

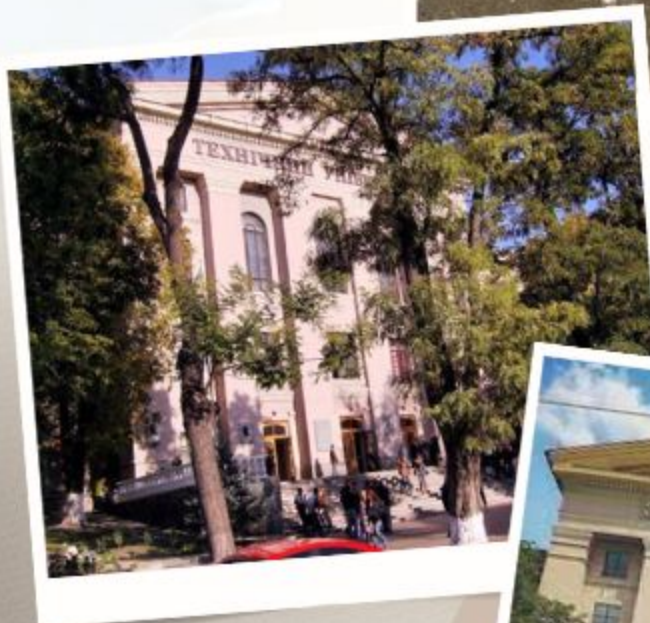
9. Скільки разів навчальний
заклад змінював свою назву?

а) 4

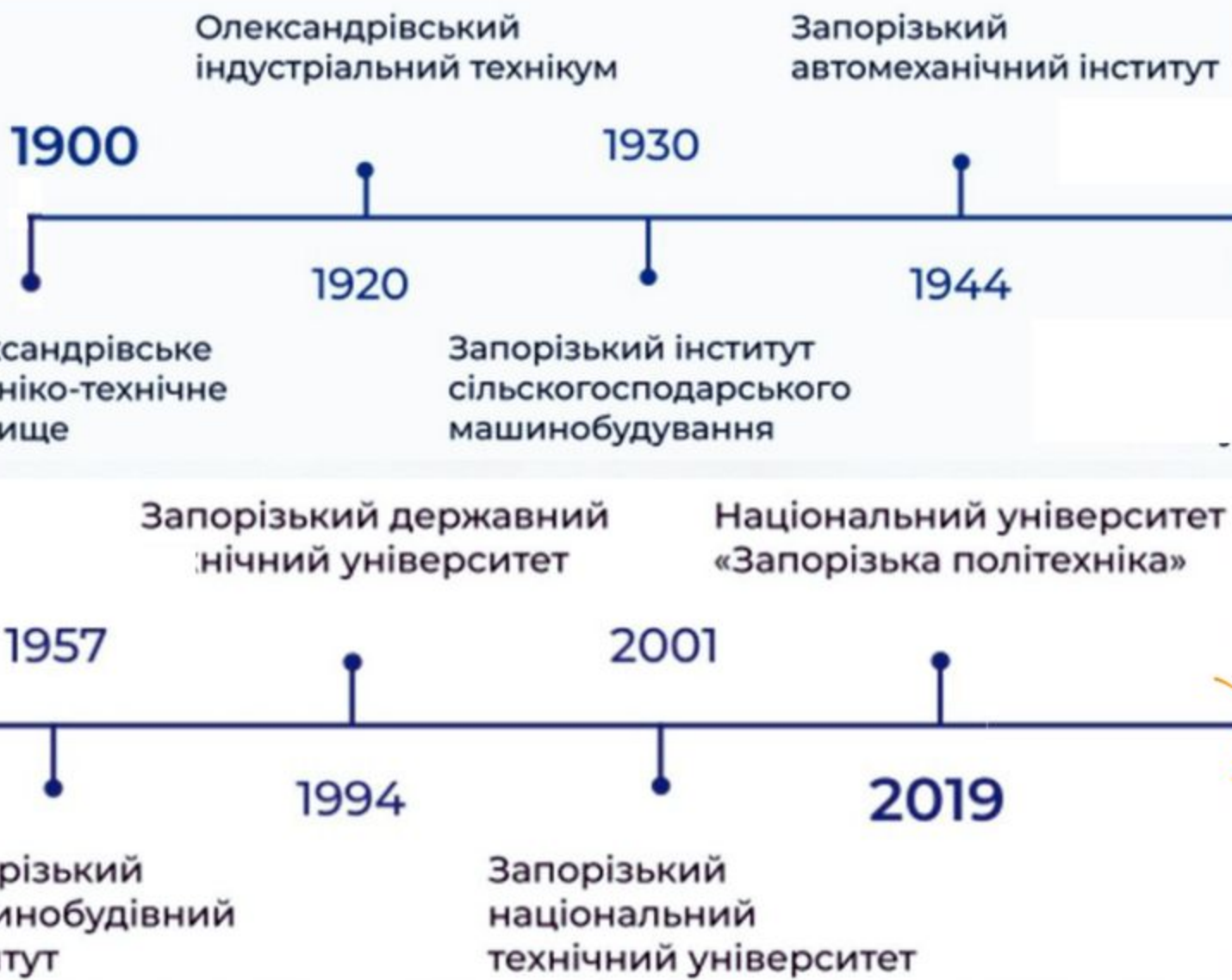
б) 5

в) 8

г) 9

в) 8 разів навчальний заклад змінював свою назву

10. Хто написав
текст до гімну
НУ "Запорізька
політех-ніка"
"Vivere est cogitare"?

- а) Петро Ребро
- б) Григорій Лютий
- в) Віра Коваль

"VIVERE EST COGITARE"

... Знань висока ріка течію нам
вінчає Дніпрову,
Щоб збулися в віках всі огроми
козацьких звитяг!
Ми - паломники істин.
І в цьому — брати всі по крові.
Ми усі із «машинки»,
і це пронесем крізь життя!

ПРИСПІВ.

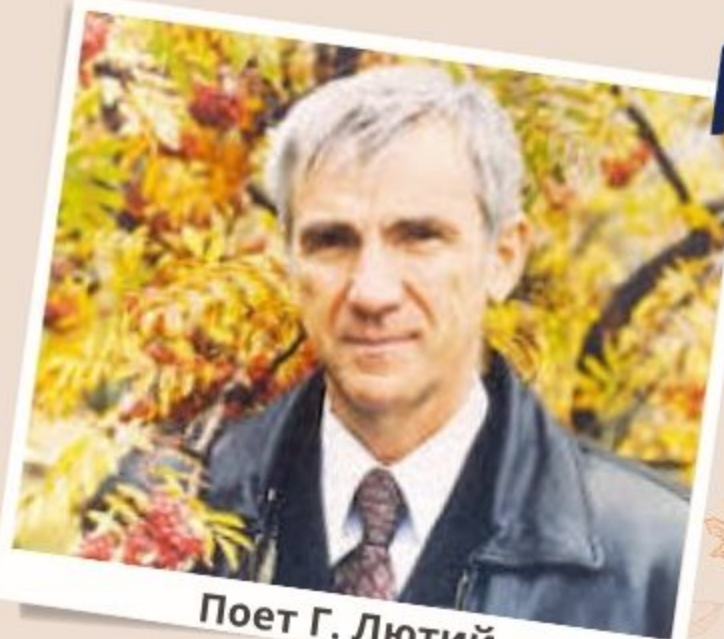
Відлунюють стіни в диспутах,
Серця пломенюють жаром:
Жити - це значить мислити,
Віверє ест когітаре!..

(уривок з гімну НУ "Запорізька
політехніка")

А.Сердюк під час святкового концерту. Листопад, 2000 р.

Поет Г. Лютий

б) Текст до гімну НУ «Запорізька політехніка» у 2000 році написав Григорій Лютий, а запорізький композитор Анатолій Сердюк поклав його на музику.

Вийшла гарна мелодія із глибоким змістом. Уперше «Vivere est cogitare» прозвучав під час святкувань, присвячених 100-річному ювілею «Машинки».

II. Чи знаєте ви, коли вийшов перший випуск газети "Інженер-машинобудівник", яка функціонує і досі?

- а) 1 січня 1957 р.
- б) 8 березня 1960 р.
- в) 1 жовтня 1995 р.
- г) вересень 2001 р.

б) Перший випуск газети "Інженер-машинобудівник" побачив світ 8 березня 1960 р.

Це захопливий літопис життя славетної "Машинки". Як же цікаво сьогодні відкрити для себе архівні скарби цієї газети та побачити, чим дихали і якими ідеями жили студенти нашої альма-матер у попередні роки!

Бажаєте зануритися у сторінки давніх випусків цієї газети? Тоді завітайте до Наукової бібліотеки НУ "Запорізька політехніка"!

Святковий випуск - перша річниця газети

12. Що зображено на світлині?

- а) виробничий процес в одному з цехів училища
- б) книговидача у бібліотеці ОМТУ
- в) робота у відділі кадрів

Студенти-шестидесятники
готуються до семінарів

Бібліотекар вчить студентів як
користуватися системним
каталогом, 1954 р.

Б) книговидача у бібліотеці ОМТУ. До будівництва 5-го корпусу університету, наукова бібліотека розташовувалася в головному корпусі навчального закладу і мала спільний читальний зал, що вікнами виходив на вул. Жуковського (нині – Університетська). Сьогодні наукова бібліотека – це сучасний науково-інформаційний центр, що виконує завдання освітнього процесу та сприяє науково-дослідницькій роботі, забезпечує доступність документів та інформації. →

13. Яку назву має музей, де зібрано пам'ятки історії міста Запоріжжя та славетної "Машинки", створено експозиції, які розкривають етапи розвитку технічного прогресу на Запоріжжі ще з часів XVIII століття?

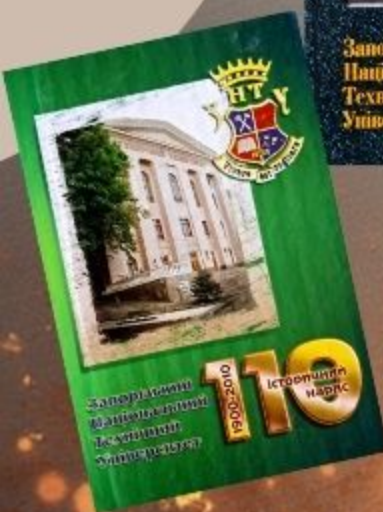
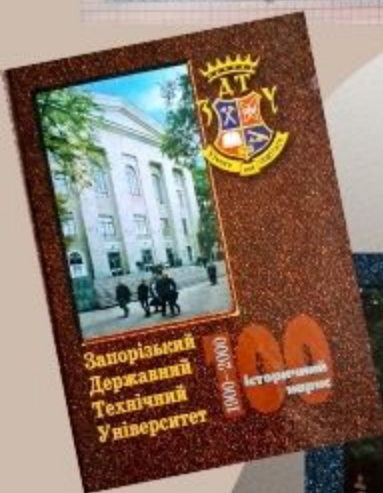
- а) Запорізький обласний краєзнавчий музей
- б) Музей історії технічного прогресу
- в) Музей архітектури Запоріжжя

б) Музей історії технічного прогресу. Цей музей відкрив свої двері у 2016 р. і сьогодні активно продовжує свою роботу. Тут ви дізнаєтесь багато цікавого з історії легендарної “Машинки”. Особливої уваги заслуговує святкова експозиція “Від механіко-технічного училища до Запорізької політехніки 125”.

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Друзі! Бажаєте дізнатися більше
захопливих фактів з історії “Машинки”, її
традиції, видатних випускників та наукові
здобутки?

Запрошуємо вас до Наукової бібліотеки
НУ “Запорізька політехніка”!

Тут ви знайдете унікальні видання,
архівні матеріали, спогади, фотохроніки та
сучасні дослідження, що розкривають 125-
річний шлях розвитку університету.

Завітайте до бібліотеки – і відкрийте
для себе нові сторінки історії рідної
Політехніки!

Шановні викладачі, співробітники та студенти!

Щиро вітаємо вас зі святом, що об'єднує покоління та нагадує про величну історію нашого університету, його здобутки та традиції.

Бажаємо всій політехнічній родині невпинного розвитку, яскравих перетог, успішних наукових і творчих проєктів та талановитих студентів.

Хай у стінах рідної “Машинки” завжди панують натхнення, взаємоповага та жага до нових досягнень.

Викладачам і співробітникам бажаємо сил та енергії, а випускникам – впевненого шляху до професійних вершин!

Зі святом, Запорізька Політехніко!

Роботу виконала Наталія Федько, зав. сектору
Наукової бібліотеки НУ “Запорізька політехніка”